

Falende klachten over 'falende rechters'

Ook over de bejegening door sommige *rechters*, en hun juridische kwaliteiten, doen onder advocaten nogal wat verhalen de ronde. Maar wat doen advocaten als zij een 'falende rechter' treffen? Dit blad riep lezers eind vorig jaar op met klachten en verhalen te komen. De oogst is mager. Doet de rechter het zo goed? Of reageren advocaten liever niet op zo'n oproep?

.....
Lex van Almelo
journalist
.....

'Rechters die dossiers niet lezen, wetsartikelen aan hun laars lappen of verdachten onbeschoft benaderen. De kritiek op rechters die een aantal advocaten onlangs spuide in de pers loog er niet om.' Zo begon een artikel in het *Advocatenblad* van 3 oktober vorig jaar. Daarin zegt rechtssocioloog Freek Bruinsma dat het wel losloopt. 'Volgens mij gaat het hier om incidenten. En er moet nogal wat gebeuren voordat je uit incidenten kunt concluderen dat er sprake is van een patroon.'

De oogst van de oproep die de redactie bij het artikel plaatste – een oproep die eind oktober werd herhaald – lijkt Bruinsma volledig gelijk te geven. Zegge en schrijve zeven advocaten zijn in de pen geklommen en hebben hun hart gelucht over elf ervaringen. Een patroon valt er moeilijk in te ontdekken.

Vooringenomenheid

De ervaringen die de advocaten beschrijven, dateren soms van jaren terug. De aard ervan beweegt zich tussen twee extremen: van de rechter die niet op de hoogte is van de actuele wetgeving tot aan de rechters die in het algemeen te veel mededogen aan de dag leggen met prutsende advocaten. Drie keer komen we de klacht tegen dat rechters zich niet of onvoldoende verdiepen in het dossier of niet goed luisteren naar de partijen.

Dat komt in de beste kringen voor. Zo moest een rechter zich volgens een advocate die per se anoniem wil blijven in een strafzaak buigen over de vraag of er nu wel of niet fraude was gepleegd. Het OM en de verdediging hadden dikke dossiers aangedragen. Maar de rechter zei op de zitting: 'U denkt toch niet dat ik voor de zitting de stukken lees, hè?'

Advocaat-belastingkundige J.H. Sassen klaagt erover dat de rechter essentiële verweren in een belastingzaak volstrekt heeft genegeerd. De zaak gaat hem zo aan het hart dat hij er een stuk van bijna 15.000 woorden over heeft

geschreven. In het besef dat de redactie daar weinig mee kan, heeft hij het niet meegestuurd. Sassen stelt voor het artikel eerst op de 'binnenkort vernieuwd wordende website van ons kantoor' te plaatsen. Daarna kan de redactie erop inhaken. Enkele maanden later blijkt de meest recente publicatie op de kantoor-site nog altijd vijf jaar oud, terwijl Sassen niet langer als medewerker van het kantoor wordt genoemd. Het blijft dus gissen of de klachten van Sassen hout snijden.

Ook E.J. Moll maakte (in 2003) mee dat de raadsheren in het gerechtshof als een kip over de soep vlogen. Ofwel: slechts vluchtig kennis hadden genomen van de inhoud der stukken. In een boedelscheiding betwist hij zowel schriftelijk als mondeling nadrukkelijk een stelling van de man van zijn cliënte. Tien maanden later zegt het hof echter in zijn uitspraak: 'Uitgaande van de niet weersproken stelling van de man dat hij van de hypothecaire geldlening van f 260.000 een bedrag van f 120.000 voor zijn eigen rekening neemt, brengt

'falende rechters'

dit met zich mee dat [...]’ Moll: ‘Het hof heeft er van november 2003 tot september 2004 over gedaan om tot een uitspraak te komen waaruit blijkt dat de raadsheren de processtukken niet goed hebben gelezen. De Hoge Raad heeft later het arrest van het hof vernietigd omdat het oordeel van het hof – dat de vrouw niet weersproken heeft dat de man een deel van de lening voor zijn rekening neemt – onbegrijpelijk is.’

Wanneer Ton Steinz enkele jaren geleden voor zijn cliënt een bindend advies aanvecht, zegt de rechter aan het begin van de comparitie dat hij de vordering zal afwijzen omdat deze ‘kansloos’ is. Uiteindelijk krijgt hij in hoger beroep gelijk en wordt het bindend advies vernietigd.

Notoire klootzak

Fouten of misslagen worden niet altijd in hoger beroep gerepareerd. Tegen een voorlopige voorziening in een echtscheidingsprocedure is hoger beroep nu eenmaal onmogelijk. Dat was heel zuur voor de cliënte van Moll. De rechtbank wees haar verzoek om het gebruiksrecht van de echtelijke woning af op grond van ‘nieuwe feiten’ die de rechters zelf hadden aangedragen, maar niet juist bleken. Het gevolg was dat zijn cliënte en haar kinderen een aantal maanden hebben gewoond ‘in de plaatselijke opvang voor dak- en thuislozen te midden van zwervers en alcoholisten’.

E.J. Moll begint met een civiele zaak uit 1999, waarin het vervoer van zijn gedeteneerde cliënt niet was geregeld. ‘Tijdens de zitting heb ik de president verzocht de behandeling van de zaak aan te houden, zodat alsnog vervoer geregeld zou kunnen worden en zodat cliënt in tweede instantie alsnog bij de behandeling van zijn zaak aanwezig zou kunnen zijn. Ik heb aangevoerd dat cliënt eraan hechtte, naast rechtsbijstand van zijn advocaat, ook zelf zijn standpunt aan de rechter uiteen te kunnen zetten. Voorts heb ik namens cliënt mij erop beroepen dat de aanwezigheid van gedaagde bij de behandeling van zijn eigen zaak een wezenlijk processueel grondrecht is. De president wees dit zonder meer af. “Dat uw cliënt nu niet hier is, is zijn eigen schuld en niet mijn probleem! Dan had hij maar niet vast moeten zitten.” Dit was mijns inziens een botte, gebrekkig gemotiveerde en juridisch aanvechtbare afwijzing van een processueel verzoek. Veel advocaten waren destijds beducht voor deze rechter die de gewoonte had minstens een van beide partijen/advocaten verbaal de mantel uit te veggen. De cliënt in kwestie wenste geen hoger beroep.’

Eén advocate klaagt met naam en toenaam over een vicepresident die haar en haar cliënt aanspreekt met ‘meneertje’ en ‘mevrouwetje’. De advocate, die anoniem wil blijven, schrijft dat rechter W. (naam is onherkenbaar, *red.*) ‘een notoire

klootzak’ is. Zij voegt er aan toe: ‘Ik heb hem zelf nog nooit meegemaakt, maar heb van velen (onder wie twee kantoorgenoten) gehoord dat de man gewoon geen andere attitude kent dan louter denigrerend en schofferend gedrag.’ Maar wat zou deze klaagster zeggen over een rechter die zich op basis van geruchten een oordeel over haar vormt?

Blunder

Hans van der Weijst wijst op een uitspraak van de Rechtbank Amsterdam, die begin 2008 een wrakingsverzoek heeft toegewezen tegen een kantonrechter in Hilversum (LJN BH7268). Dat deze rechter één van de partijen voordat hij de zaak schorste bij herhaling belette vragen te stellen, vindt de rechtbank op zichzelf niet ernstig genoeg. Maar de rechter heeft bovendien een situatie gecreëerd waarin getuigen elkaar konden beïnvloeden. Als de indiener van het wrakingsverzoek daarop wijst, weigert de kantonrechter de mogelijke beïnvloeding van de getuigen te onderzoeken. ‘Door zijn weigering om dit te onderzoeken, is naar het oordeel van de rechtbank door de rechter de schijn gewekt dat het hem bij de behandeling van deze zaak jegens verzoeker aan onpartijdigheid ontbreekt. Daarbij overweegt de rechtbank dat deze schijn van partijdigheid mede is ontstaan ten gevolge van de gang van zaken voor de schorsing.’

Aldert van der Bent heeft het stof geblazen van een zaak waarin hij als jurist optrad namens het ministerie van Verkeer en Waterstaat; hij was nog geen advocaat. De rechter bleek er niet van op de hoogte dat een vorderingsprocedure van de WVV enige maanden daarvoor was veranderd. ‘De advocaat in kwestie moest de rechter beleefd erop wijzen dat de, ook in de rechtbankbibliotheek aanwezige, Schuurmans & Jordens toch echt de actuele wettekst bevatte.’ Enige tijd later stuit Van der Bent in een ambtenarenzaak op een procedurele ‘rechterlijke blunder’. Daarbij suggereerde een rechter dat de advocaat maar in hoger beroep moest gaan, terwijl dat niet mogelijk is tegen een uitspraak op verzet.

Van der Bent vermeldt niet of hij een klacht heeft ingediend. De enige advocaat die zowel in het *Advocatenblad*

Klachten over rechters nemen toe

Het is onbekend hoe vaak advocaten een klacht indienen bij het bestuur van het gerecht. Wel is bekend dat het totaal aantal klachten dat de besturen van rechtbanken en gerechtshoven ontvangen over rechters groeit. Ontvingen de gerechtsbesturen in 2006 in totaal 795 klachten, in 2007 waren dat er 887 en het afgelopen jaar zelfs 1094. Het aantal klachten is de laatste twee jaar dus toegenomen met 38%, waarbij de groei in 2008 eens zo groot was als in 2007 (23,3% resp. 11,6%).

Het meest wordt geklaagd over de beslissing van de rechter (35%) en de bejegening (19%) en in iets mindere mate over de tijdsduur van procedures (11%). Over de ernst van de klachten is weinig bekend. In de ogen van de besturen van de gerechten zijn de meeste klachten kennelijk te licht. Zij vinden slechts één op de vijf klachten gegrond.

In zijn jaarverslag relateert de Raad voor de rechtspraak het aantal klachten: in 2008 waren er op 10.000 zaken nog altijd minder dan 5 klachten en in 2007 zelfs minder dan 4.

Naar de oorzaken van deze ‘tsunami’ (sterke toename maar geen tsunami) blijft het gissen. De Raad voor de rechtspraak: ‘Een verklaring voor de toename is nog niet te geven’.

klaagt als een klacht heeft ingediend bij het bestuur van de rechtbank, is Ton Steinz. Op zijn klacht – over de rechter die tijdens de comparitie zei dat de zaak kansloos was – kreeg Steinz als antwoord ‘dat de rechtbank rechters geen aanwijzingen kan en mag geven over de manier waarop zij een comparitie moeten houden’. Steinz: ‘Daaraan werd toegevoegd dat het “in zijn algemeenheid tot de taak van de rechter behoort een inschatting te maken van de uitkomst van een procedure, waarbij hij kan besluiten partijen van deze inschatting deelgenoot te maken”. De klacht werd hierbij niet-ontvankelijk verklaard.’

De advocate die anoniem wil blijven, vermoedt dat advocaten niet durven klagen over met name kantonrechters, uit vrees ‘dat de toekomstige zaken/clienten te lijden zullen hebben onder gevoelens van wraak’. Een kantonrechter zit alleen en appèlmogelijkheden ontbreken. Daarom is deze veel te machtig om met open vizier te beklagen.

Misschien leeft deze vrees breder. Dat zou kunnen verklaren waarom de oproep van de redactie zo weinig respons heeft gekregen. Het is niet verstandig openlijk te klagen over een rechter, die later misschien nog eens een oordeel moet vellen over de zaak van jouw cliënt. Als advocaten inderdaad niet durven klagen, zouden de ontvangen klachten wel eens het topje van de ijsberg kunnen zijn. Maar voor hetzelfde geld valt er domweg niet zoveel te klagen.

Prutsende advocaten

R. K. van der Brugge beziet de problematiek van ‘falende rechters’ met enige distantie. Hij neemt in het algemeen wel enkele trends waar die hem de wenkbrauwen doen fronsen. Zo lijken rechters steeds minder te hechten aan formaliteiten en steeds meer te lijden aan de drang conflicten in der minne op te lossen.

Van der Brugge: ‘Het is een grote aanwinst dat de civiele rechter zich actief inspant om partijen tot een schikking te brengen. Echter, deze schikkingsdrang lijkt soms een doel op zichzelf te zijn geworden. Wee de partij

.....
**Als advocaten niet
 durven klagen,
 kunnen de
 ontvangen klachten
 het topje van een
 ijsberg zijn – of:
 er valt domweg niet
 zoveel te klagen**

die niet wil schikken; de toorn van de rechter achterhaalt hem wel, want de kans is groot dat de procedure dan (gedeeltelijk) wordt verloren.’

Het stoort Van der Brugge dat rechters ook steeds coulanter lijken te worden tegenover advocaten die hun werk niet goed doen. ‘Het is waar: er zijn falende advocaten. Tegenwoordig wordt iedere gelegenheid te baat genomen om het advocatuurlijk falen in de schijnwerpers te plaatsen. Echter, vergeten wordt dat in civiele zaken de rechter vaak een merkwaardig soort mededogen met deze prutsers aan de dag legt. Het veel te laat indienen van producties; het indienen van massa’s ongestructureerd papier genaamd producties, het tijdens de mondelinge behandeling van een ingediend verzoek tot “echtscheiding” voor het eerst stellen dat het huwelijk duurzaam is ontwricht en dat echtscheiding wordt verzocht – het mag allemaal zonder blikken of blozen. Juist de advocaat die hiertegen protesteert, wekt soms de rechterlijke toorn op: “Doe niet zo moeilijk; het belangrijkste is toch dat het geschil tussen partijen wordt opgelost?” Dat een dergelijke coulante houding het voortduren van kwalijke advocatenpraktijken bevordert, wordt niet gezien.’

